

gemeente
Haarlemmermeer

De leden van de gemeenteraad van Haarlemmermeer

Postbus 250
2130 AG Hoofddorp

Bezoekadres:
Raadhuisplein 1
Hoofddorp
Telefoon 0900 1852
Faxnummer 023 563 95 50

Cluster Financiën en Administratie
Contactpersoon de heer N. Poelman en mevrouw R. Brouwer
Telefoon 0900 1852
Uw brief
Ons kenmerk X.2020.07188
Bijlage(n) Geen
Onderwerp Decembercirculariteit 2020 en perspectief meerjarenbeeld

Verzenddatum

14 JAN. 2021

Geachte heer, mevrouw,

Op 16 december 2020 is de decembercirculariteit van het gemeentefonds gepubliceerd. Met deze brief informeren wij u over de consequenties van de inhoud van deze circulariteit voor de jaren 2020 tot en met 2024. De circulariteit zelf kunt u bekijken via de link

<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/circulariteiten/2020/12/16/deceembercirculariteit-gemeentefonds-2020/deceembercirculariteit-gemeentefonds+2020.pdf>

De financiële effecten voor het jaar 2020 worden verwerkt in de Jaarstukken 2020 en voor de jaren 2021 tot en met 2024 in de Voorjaarsrapportage 2021.

Daarnaast informeren wij u nu al, voorafgaand aan de voorjaarsrapportage, over de financiële opgave die op ons af komt. Deels wordt deze veroorzaakt door de coronacrisis en deels komt deze voort uit landelijke trends zoals de tekorten bij het sociaal domein, en de opgaven waar wij voor als gemeente staan zoals investeren in woningbouw en het onderhouden van ons areaal. Hierbij is ons uitgangspunt dat wij staan voor een gedegen financiële koers waarbij een sluitende begroting een noodzakelijke randvoorwaarde is.

De decembercirculariteit wordt vooral gebruikt ter afronding van het lopende jaar en betreft met name de toekenning van decentralisatie-uitkeringen (taakmutaties). Het accres, mutatie gemeentefonds op basis van de ontwikkeling van de rijksuitgaven, wordt in de decembercirculariteit niet bijgesteld. Dat gebeurt alleen in de mei- en septembercirculariteit. Los daarvan heeft het kabinet in overleg met Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) besloten het accres zoals gepresenteerd in de meicirculariteit 2020 te bevriezen voor de jaarschijven 2020 en 2021. Het is aan een nieuw kabinet om in overleg met de medeoverheden te besluiten hoe in de toekomst met het accres om te gaan. Voor het jaar 2020 wordt een voordeel geprognosticeerd en voor de jaren 2021 tot en met 2024 is het effect bijna nihil. Het voordeel in 2020 wordt vooral veroorzaakt door een actualisatie van de maatstaven op basis van informatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Verder is de aanvullende tranche van de compensatie in verband met de coronamaatregelen verwerkt.

Achtereenvolgend gaan we in op:

1. Financiële uitkomsten decembercirculaire 2020
2. Afrekening 2018
3. Overige mededelingen

We eindigen deze brief met de financiële effecten van het negatief meerjarenbeeld.

1. Financiële uitkomsten decembercirculaire 2020

In vergelijking met de cijfers in de Najaarsrapportage 2020, welke gebaseerd is op de uitkomsten van de septembercirculaire 2020 (brief van 29 september 2020, kenmerk X.2020.04268), is de raming van de omvang van de algemene uitkering als volgt:

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min = nadeel)	2020	2021	2022	2023	2024
Stand Najaarsrapportage 2020	197.866	191.347	190.400	185.600	184.800
Mutaties decembercirculaire	669	2.410	0	0	0
Decembercirculaire 2020	198.535	193.757	190.400	185.600	184.800

De mutaties bestaan uit de volgende posten:

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min = nadeel)	2020	2021	2022	2023	2024
Ontwikkeling uitkeringsbasis en hoeveelheidsverschillen	403	0	-12	-14	-14
Aanpak discriminatie*	22				
Maatschappelijke begeleiding statushouders*	111				
Inburgering*		8	17	19	19
Diverse kleine mutaties en afrondingen	-218	-5	-5	-5	-5
A. Subtotaal	318	3	0	0	0
<u>Aanvullend pakket compensatie coronamaatregelen:</u>					
Aanvullend pakket re-integratie	71	164			
Impuls re-integratie		88			
Gemeentelijk schuldenbeleid	79	159			
Bijzondere bijstand	27	55			
Continuïteit van zorg	143				
Compensatie quarantainekosten	31				
Cultuurmiddelen		1.757			
Tweede Kamerverkiezingen		184			
B. Subtotaal aanvullend pakket compensatie coronamaatregelen	351	2.407	0	0	0
Totaal mutaties (A+B)	669	2.410	0	0	0
Af: taakmutaties:	-133	-8	-17	-19	-19
Af: stelpost coronamaatregelen		-2.407			
Mutatie meerjarenbeeld	536	-5	-17	-19	-19

* taakmutatie

Ontwikkeling uitkeringsbasis en hoeveelheidsverschillen

De ontwikkeling uitkeringsbasis geeft weer wat de correctie is op het gemeentefonds door de ontwikkeling van zogenoemde maatstaven. Als deze maatstaven landelijk in volume toenemen, dan zou het bedrag per maatstaf omlaag moeten om het totaal van het gemeentefonds gelijk te houden. Bijvoorbeeld: bij een stijging van het totaal aantal inwoners zou het bedrag per inwoner omlaag moeten gaan. Dit effect wordt via de uitkeringsfactor verrekend.

Verder is sprake van hoeveelheidsverschillen: de basisgegevens die gehanteerd worden voor de berekening van de algemene uitkering zijn bijgesteld op basis van actuele informatie over 2020.

Als de actuele cijfers afwijken ten opzichte van eerdere ramingen ontstaan hoeveelheidsverschillen.

Aanpak discriminatie

Recente cijfers over (ervaren) discriminatie laten zien dat discriminatie naar herkomst veel voorkomt in Nederland. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid spant zich ervoor in om discriminatie naar herkomst te voorkomen en het samenleven te bevorderen. Lokaal bestuur kan hier een belangrijk rol in vervullen. Daarom verstrekt het ministerie op aanvraag een decentralisatie-uitkering aan gemeenten met als doel het stimuleren van effectief maatschappelijk initiatief op lokaal niveau, ter voorkoming van discriminatie op grond van religie, levensovertuiging en ras (huidskleur, afkomst, nationale of etnische achtergrond) en het bevorderen van het samenleven. Voor 2020 is € 22.000 ontvangen. Gezien het tijdstip van toekenning van deze bijdrage wordt bij de Jaarstukken 2020 voorgesteld de ontvangen bijdrage over te hevelen naar 2021.

Maatschappelijke begeleiding statushouders

Conform artikel 18 van de Wet inburgering voorziet het college in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. Dit geldt eveneens voor hervestigers. In de decentralisatie-uitkeringen Maatschappelijke begeleiding zijn vanaf 1 oktober 2017 de hervestigers niet opgenomen. Om die reden wordt de uitkering bij deze circulaire voor 2020 met € 1,14 miljoen opgehoogd. Voor Haarlemmermeer komt dit neer op een bedrag van € 111.000. Gezien het tijdstip van toekenning van deze bijdrage wordt bij de Jaarstukken 2020 voorgesteld de ontvangen bijdrage over te hevelen naar 2021.

Inburgering

De verdeling van de integratie-uitkering Inburgering is bij deze circulaire vanaf uitkeringsjaar 2021 geactualiseerd omdat nu van zowel het aantal inwoners als het aantal personen met een niet-westerse migratieachtergrond nieuwe gegevens voorhanden zijn.

Aanvullende tranche compensatie coronamaatregelen

Op 31 augustus jl. heeft het kabinet de Tweede Kamer geïnformeerd over een aanvullend compensatiepakket voor medeoverheden. De uitwerking van dit pakket was verwerkt in de septembercirculaire 2020 en is in onze begroting verwerkt bij vaststelling van de Najaarsrapportage 2020. In de afgelopen periode zijn er door het kabinet aanvullende afspraken gemaakt voor 2020 en 2021. Over dit aanvullend pakket compensatie medeoverheden december 2020 is de Tweede Kamer parallel aan het uitkomen van deze circulaire geïnformeerd. De compensatie die over 2020 wordt ontvangen, wordt verwerkt in de Jaarstukken 2020 ter dekking van de extra uitgaven die als gevolg van de coronacrisis al in de Najaarsrapportage 2020 verwerkt zijn. De compensatie voor 2021 zal worden gereserveerd op een stelpost coronamaatregelen, zodat deze kan worden betrokken bij de uitwerking van de structurele gevolgen van de coronacrisis in de Voorjaarsrapportage 2021. Daarbij kan de afweging gemaakt worden om dit bedrag in te zetten voor de dekking van de tekorten die urgent zijn.

Voor de volgende onderwerpen is de compensatie opgenomen in de decembercirculaire.

Aanvullend pakket re-integratie

Als onderdeel van het steun- en herstellepakket stelt het kabinet in 2020 en 2021 extra middelen beschikbaar voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden. Gemeenten ontvangen deze extra middelen zodat zij de reguliere dienstverlening op peil kunnen houden nu de instroom in de bijstand toeneemt.

Impuls re-integratie

Naast het aanvullende pakket re-integratie ontvangen gemeenten in 2021 een tijdelijk impuls voor re-integratie die gemeenten in staat stelt om de dienstverlening aan mensen die nu als gevolg van de crisis de bijstand instromen te intensiveren. Persoonlijk contact is belangrijk om hen vanuit een uitkeringssituatie naar werk te begeleiden.

Gemeentelijk schuldenbeleid

Het kabinet stelt in 2020 en 2021 extra middelen voor het gemeentelijk schuldenbeleid en de bijzondere bijstand beschikbaar, gelet op de voorziene toename van de armoede- en schuldenproblematiek.

Continuïteit van zorg

De VNG en het Rijk hebben in maart, kort na het uitbreken van de coronacrisis, afspraken gemaakt over het bieden van financiële zekerheid en ruimte aan zorgorganisaties en professionals binnen de Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015. De afspraken zijn gericht op het zo goed mogelijk organiseren van continuïteit van zorg voor cliënten en het borgen van het zorgstelsel voor de langere termijn.

Onderdeel van de afspraken met gemeenten is onder meer dat meerkosten als gevolg van de coronacrisis door het Rijk worden vergoed aan gemeenten. Nadat in de aanvullende brief van juni 2020 een voorschot voor compensatie van € 144 miljoen (aandeel Haarlemmermeer: € 328.000) is verleend aan gemeenten, is in opdracht van de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Financiën, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de VNG een onderzoek naar de omvang van de totale meerkosten in het sociaal domein uitgevoerd. Op basis van dit onderzoek is de totale hoogte van de compensatie met betrekking tot de Jeugdwet en Wmo 2015 in het bestuurlijk overleg van 23 september jl. gezamenlijk vastgesteld op € 170 miljoen (aandeel Haarlemmermeer: € 471.000). Voor zowel de jeugdzorg als de Wmo betreft het de afrekeningen van 2020. Het is een afrondende afspraak voor meerkosten (inclusief mogelijke inhaalzorg) in het sociaal domein over 2020. Er vindt na afloop van 2020 geen nacalculatie plaats.

Het verleende voorschot wordt met de nu vastgestelde € 170 miljoen aan compensatie verrekend. Er wordt dus € 26 miljoen extra toegevoegd aan het al door gemeenten ontvangen voorschot van € 144 miljoen. Van de aanvullende € 26 miljoen wordt € 20,4 miljoen toegevoegd aan de algemene uitkering en € 5,6 miljoen aan de integratie-uitkering Beschermd Wonen. Voor Haarlemmermeer leidt dit nog tot een te ontvangen bedrag van € 143.000 dat in deze circulaire is verwerkt. Op de andere onderdelen van het gemeentefonds, waar meerkosten en inhaalzorg op van toepassing zijn, zijn reeds middelen toegekend via het voorschot in de zogenaamde junibrief van de minister van BZK (2020-0000366640).

Compensatie quarantainekosten

De Tweede Kamer heeft gevraagd hoe mensen ondersteund kunnen worden als ze in quarantaine horen te gaan. Het kabinet heeft met gemeenten afgesproken dat zij een rol nemen bij het ondersteunen van mensen die in quarantaine moeten. Het gaat daarbij vooral om praktische ondersteuning en het continueren van zorg en ondersteuning vanuit de sociaaldomeinwetten voor die inwoners die in quarantaine moeten en niet in staat zijn de problemen die daardoor kunnen ontstaan zelf of met hun netwerk op te lossen. Het gaat mogelijk om een groep die niet al in beeld is bij gemeenten. Met de VNG is afgesproken dat gemeenten hun vrijwilligersorganisaties en hun toegang/informatiepunten voorbereiden om de mensen in quarantaine die het niet zelf redden, deze ondersteuning te bieden. Ter compensatie van mogelijke extra kosten zijn eenmalige middelen in 2020 toegevoegd.

Cultuurmiddelen

Veel van de culturele instellingen, die door gemeenten worden ondersteund, komen door de coronacrisis in de problemen omdat activiteiten niet kunnen doorgaan en eigen inkomsten dalen. Met deze extra middelen worden gemeenten in staat gesteld om deze belangrijke instellingen te ondersteunen en zo de lokale culturele infrastructuur in stand te houden.

Tweede Kamerverkiezingen

Het kabinet stelt een aanvullende compensatie ter beschikking aan gemeenten in verband met de maatregelen die vanwege het coronavirus noodzakelijk zijn voor de Tweede Kamerverkiezing. Dit is bedoeld voor onder meer de extra organisatie, het inrichten van stemlokalen en instellen van stembureaus voor vervroegd stemmen, het drukken, opslaan en beveiligen van stembescheiden, de portokosten van briefstembescheiden, het instellen van afgiftepunten en van briefstembureaus.

Verwerking in de circulaire op een later moment

Daarnaast bevat het aanvullend pakket compensatie medeoverheden december 2020 een aantal afspraken over 2020, 2021 en 2022 die nog niet in deze circulaire konden worden verwerkt.

- Inkomstenderving (toeristen en parkeerbelasting). Het kabinet heeft besloten een extra reservering van € 150 miljoen in 2020 te doen. De afrekening vindt in 2021 plaats op basis van cijfers in de Jaarrekening 2020. Dit leidt voor Haarlemmermeer tot een ontvangst van € 6,7 miljoen, wij verwachten dit bedrag in 2021 te ontvangen.
- Afvalinzameling. Door de coronacrisis hebben gemeenten zowel extra kosten gemaakt als inkomsten gemist met betrekking tot afvalinzameling. In overleg met de VNG is besloten € 32 miljoen te vergoeden. Dit leidt voor Haarlemmermeer tot een ontvangst van € 224.000, wij verwachten dit bedrag in 2021 te ontvangen.
- Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK). Het kabinet creëert deze regeling voor huishoudens die door omstandigheden in ernstige financiële problemen dreigen te komen. Voor deze tijdelijke ondersteuning wordt het bestaande instrument van de bijzondere bijstand gebruikt. In totaal is een bedrag van maximaal € 130 miljoen gereserveerd voor het eerste halfjaar van 2021.
- Perspectief jeugd en jongeren. Voor jongeren is het essentieel om elkaar fysiek te kunnen ontmoeten. Met een jeugdpakket van € 58,5 miljoen wil het kabinet een gerichte (financiële) impuls aan gemeenten geven om samen met jongeren, lokale organisaties en de evenementensector volledig coronaproof kleinschalige activiteiten te programmeren op het gebied van cultuur, sport en andere zinvolle vrijetijdsbesteding.

Buiten het gemeentefonds om worden in 2020 en 2021 nog meer compensaties verstrekt in de vorm van specifieke uitkeringen. Dat betreffen zwembaden en ijsbanen (€ 100 miljoen), verlenging steun aan sportverenigingen (€ 60 miljoen), Toezicht en handhaving (€ 60 miljoen), Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) 3 en de regeling beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer.

2. Afrekening 2018

De uitkeringsfactor voor 2018 is aangepast en definitief vastgesteld. Dit leidt tot een voordeel van € 126.00 dat zal worden verwerkt in de Jaarstukken 2020.

3. Overige mededelingen

Herijking verdeling gemeentefonds

Op 7 december jl. hebben de fondsbeheerders de Tweede Kamer per brief geïnformeerd over het vervolgproces van de herijking van de verdeling van het gemeentefonds. De fondsbeheerders hebben besloten de besluitvorming over de invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds aan het volgend kabinet te laten. De invoerdatum is een jaar opgeschoven naar 1 januari 2023. Als reden noemt de minister van BZK de huidige financiële positie van de gemeenten, waaronder de tekorten bij de jeugdzorg. Daarover moet eerst duidelijkheid komen en die komt pas bij de kabinetsformatie. Dan wordt besloten of er structureel geld bij komt voor de gemeenten. Daarmee legt de minister – conform de wens van de VNG - expliciet een koppeling tussen extra geld voor de gemeenten en de herverdeling van het gemeentefonds.

Met de VNG is afgesproken, voorafgaand aan de consultatie van gemeenten, de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) om advies te vragen. De voorlopige uitkomsten van de herijking van de verdeling zullen ook op dat moment worden gepubliceerd. Dan wordt ook duidelijk welke gemeenten voordeel- of nadeelgemeenten zijn. Indien hier in het eerste kwartaal van 2021 meer informatie over bekend is, zullen wij de raad hierover informeren.

Financiële effecten negatief meerjarenbeeld

De effecten van de decembercirculaire leiden tot de volgende aanpassing van het meerjarenbeeld, zoals wij dat hebben gepresenteerd in de Najaarsrapportage 2020.

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min = nadeel)	2021	2022	2023	2024
Meerjarenbeeld 2021-2024 (Najaarsrapportage 2020)	1.860	-1.186	-853	-1.614
Mutatie decembercirculaire	-5	-17	-19	-19
Geactualiseerd meerjarenbeeld	1.855	-1.203	-872	-1.633

Naast de decembercirculaire, willen we u ook meenemen in de verdere ontwikkelingen van het meerjarenbeeld. Normaal gesproken doen we dat bij de voorjaarsrapportage. Echter, gezien de tekorten in het sociaal domein en de gevolgen van de coronacrisis, hebben wij gemeend u nu al te informeren.

Nog niet alle cijfers zijn bekend, maar we kunnen u wel al meedelen dat onze sluitende meerjarenbegroting onder druk staat en wij afstevenen op een groot tekort. Wij zien hierbij de volgende financiële uitdagingen op ons af komen:

- het meerjarenbeeld na de verwerking van de decembercirculaire 2020 laat een tekort zien;
- het tekort in het sociaal domein heeft een structureel karakter, als het huidige gemeentelijke beleid en rijksbeleid wordt voortgezet;
- de verwachting is dat de extra inkomsten toeristenbelasting vanuit de uitbreiding hotelcapaciteit niet gerealiseerd gaan worden vanaf 2023;
- investeringen op basis van lopend beleid, die nog niet zijn opgenomen in de begroting:
 - Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR) jaarschijven 2022, 2023 en 2024;
 - uitvoeringsprogramma mobiliteit 2022-2023;
 - het IHP voor de jaarschijf 2025;
 - de gevolgen die voortkomen uit de Schaalsprong Woningbouw;
- de herijking verdeling gemeentefonds (zie overige mededelingen).

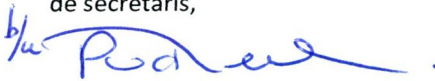
Het uitgangspunt dat we hanteren is dat de incidentele kosten van de coronacrisis worden opgevangen door de algemene dekkingsreserve, indien deze niet (volledig) worden vergoed door het Rijk.

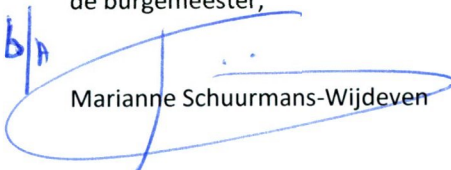
Bovenstaande opgaven geven een negatief meerjarenbeeld wat zich binnen een bandbreedte van - € 10 en - € 20 miljoen beweegt in de laatste jaarschijf. De reden dat wij dit in een bandbreedte voorleggen is, omdat het meerjarenbeeld normaliter wordt aangeboden bij de voorjaarsrapportage. Dan is er meer tijd om het financiële beeld volledig door te rekenen. Daarnaast zullen er ook nog onderdelen ontbreken die eventueel effect hebben op het meerjarenbeeld. Dit gezegd hebbende, vinden wij het belangrijk om uw raad tijdig op de hoogte te brengen van dit eerste beeld. Alhoewel dit eerste globale meerjarenbeeld nog sterk onderhevig zal zijn aan verandering, geeft het wel een duidelijk signaal af. Namelijk dat onze financiële toekomst niet rooskleurig is. Indien er niet wordt bijgestuurd, lijken we net als veel gemeenten de komende jaren af te stevenen op significante tekorten.

Wij streven er echter naar u een sluitende meerjarenbegroting 2022-2025 voor te leggen. Het huidige beeld is echter dusdanig slecht, dat wij zo snel mogelijk een proces willen starten om ombuigingsrichtingen en -voorstellen te ontwikkelen. Het is duidelijk dat het ombuigen van dit meerjarenbeeld onmogelijk te realiseren is met kleine ingrepen. Hierdoor zijn wij nu genoodzaakt om pijnlijke, strategische keuzes te maken. Dat doen wij niet alleen, we betrekken ook uw raad daarbij. Wij hechten er waarde aan, om in aanloop naar de formele besluitvormingsmomenten van de voorjaarsrapportage en de begroting, de richting en inhoud met uw raad af te stemmen. De komende periode bereiden wij dit voor. Op 18 maart aanstaande gaan we in gesprek met uw raad over de hoofdlijnen van keuzes in de investeringen, de zoekrichtingen en de principes die daarbij horen. Dit is het startpunt van de afweging en keuzes die we gaan maken richting de meerjarenbegroting 2022-2025.

Wij verwachten u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
de secretaris,

b/u
drs. Carel Brugman

b/u
Marianne Schuurmans-Wijdeven